

de diverse wetenschappelijke benaderingen van jeugdliteratuur...

Ik heb met opzet even het vijfde hoofdstuk overgeslagen, nl. rond "Werken met het jeugdboek in de klas". Hier passeert een groot gamma konkrete werkvormen voor het werken met jeugdboeken de revue. Niet zomaar een vrijblijvend défilé, maar een kritische belichting naar doelstelling, rendement en persoonlijke voorkeur. Eindelijk krijgen bijvoorbeeld vormen als 'vertellen' en 'voorlezen' weer eens een flinke wind in de rug. Jammer echter dat soms de konkrete illustraties van de werkvormen een beetje inspiratieloos zijn, te algemeen blijven en zeker niet altijd boegbeelden van originaliteit zijn. Daarentegen is bijvoorbeeld de illustratie van de thematische benadering a.d.h.v. het thema "heksen" meer dan lezenswaardig. Ook de didaktische tips en lektuursuggesties verspreid over het hele boek, maken de mindergoeden onder de voorbeelden zeker goed.

Dit boek is werkelijk een aanrader voor al diegenen die een beetje stuurloos zijn geraakt door de enorme stroomversnelling die in de jeugdliteratuur heerst. Bij het lezen van dit boek bekruipt je de zin om de ene passage na de andere te onderlijnen. Alleen jammer dat het boek vrij duur is uitgegeven. Een ietwat minder luxueuze uitgave en een wat minder breedvoerige lay-out, zou het geheel geenszins schaden....

Luuk Van Waes

2. HET PROBLEEM VAN DE PROBLEEMLITERATUUR

Chris Versteyleen, "Vandaag lezen & morgen leven". De Sikkel, Malle, 1981 (pp. 74-prijs : 164 fr.).

De bedoeling van dit werkje is om één aspect van de jeugdliteratuur te behandelen, nl. de literatuur voor hen die het kinderboek ontgroeid zijn en op de drempel staan van de volwassen literatuur. De auteur behandelt deze overgangsliteratuur door allereerst een taakverdeling voor te stellen voor de promotie en begeleiding van de lektuur van jongeren (gaande van de rol voor leerkrachten tot ouders, bibliothekarissen, ...).

Daarna bespreekt hij een aantal thema's die aan bod komen in de probleemliteratuur en die manier waarop ze in een aantal boeken behandeld worden o.a. groei naar volwassenheid, gezin, seksualiteit, oorlog... Het boekje sluit met een ietwat uitgebreidere literatuurlijst rond elk van de behandelde thema's

Op zichzelf een lovenswaardig initiatief. De overgang naar de volwassenliteratuur is een erg moeilijk en mager behandeld probleem in de sekundaire jeugdliteratuur. Jammer genoeg echter staan we met dit boekje ook nog geen stap verder. Het beeld dat hier wordt opgehangen van de overgangsliteratuur is dat haast elk probleemboek de jongeren een stap dichterbij het volwassenboek zou brengen. Hij speelt hiermee in op de trend die zich ook nog bij heel wat (Vlaamse) auteurs doet gevoelen, nl. dat elk goed jeugdboek minstens één probleem moet bevatten, dat de vader liefst een psycholoog is, de moeder een hertrouwde kunstenaar, een oudere broer zelfmoord pleegde, het vriendje andersvalide enz. Voortdurend vervalt de auteur immers in het euvel om "dit probleem om het probleem" centraal te stellen als ideale brugfaktor (vb. "literair gezien (is dit boek) misschien niet het beste voorbeeld, maar toch is het zeer indringend" p. 43; "Geen grote roman, wel een die als typisch voorbeeld kan gelden" p. 56;)...)

De toenemende kompleksiteit op literair en vormelijk nivo, de graad van potentiële identifikatie, lijken Versteylen helemaal geen relevante criteria bij de stap naar het wereldje van het volwassenboek. Zo hij in het boek "Lang weekend op drie manieren" (16+) van Chambers wel het probleem als eventuele brugfunctie, maar rept hij met geen woord over de structurele mogelijkheden die dit boek bijvoorbeeld bieden om de overgang te maken naar volwassenliteratuur van auteurs als Nooteboom, Michiels, e.d., waar de structurele kompleksiteit meestal een groter obstakel vormt voor de jongeren, dan wel de thematiek. Ook een boek als "Alle maskers af" (16) van R. Cormier krijgt in een dergelijke probleemgerichte benadering niet veel kans, alhoewel de mogelijkheden die hierin zitten om de stap te zetten naar boeken als "Menuet" of "De kappelekesbaan" van L.P. Boon, of boeken van S. Pollet, waar het doorzien van het multi-perspektief heel wat leesdrempels kan opheffen, ongetwijfeld resultaten kunnen bieden.

Ook nog een woordje over de literatuuropgave aan het eind van het boek, waarin hij per thema een aantal boektitels vermeld. Eerst en vooral vragen we ons af of het niet interessanter zou geweest zijn, mocht bij elke titel in het kort de inhoud van het boek vermeld worden. Aan deze titeldéfilé heeft men omzeggens geen enkele houvast en lijkt me een boekenoverzicht als "Boek en Jeugd" (jeugdlektuurgids voor gezin en school, NBLC), waarin ook thematische richtgegevens worden aangereikt, veel makkelijker bruikbaar en tevens vollediger....

Over de selectie die de auteur doorvoerde, willen we hier geen polemiek aangaan, toch hebben we wel onze twijfels i.v.m. de geschiktheid kwa leeftijdsnorm van bepaalde boeken. Een boek als "Het grote onrecht" (M. Cottenjé) of "Die rotschool met die fijne klas" (J. Vriens) lijken mij eerder geschikt voor 11-12 jarigen. Ze kunnen natuurlijk ook gelezen worden door oudere lezers, maar dan stel ik toch het criterium van "overgangs"-literatuur in vraag.

Ook de manier waarop hij zich van de strips afmaakt, lijkt me in deze tijd van strip-hoogconjunctuur een erg achterhaald standpunt.

"Zand erover", zullen we maar zeggen, en laten we het voorlopig maar blijven doen met boeken als "Het kinderboek vanuit een andere hoek 1-4", "Boek en jeugd" (uitgaven van NBLC) of "Kies een goed kinderen jeugdboek" (Infodok). Voor de problematiek van de overgangsliteratuur in ruimer perspektief kunnen we ook nog verwijzen naar een hoofdstuk uit "De onderste plank", van Van Campen e.a.

Luuk Van Waes.